

PREPARATION OF FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL REHABILITATION TO PROFESSIONAL ACTIVITY AS PEDAGOGICAL PROBLEM

Yr.A. Dolinnij

In the article the problem of readiness of the future physical rehabilitation specialists to professional activity in the context of professional development of a professional rehabilitator personality is examined as one of major directions of general pedagogy. The directions of preparation of the specialists in physical education and sport in the system of higher education are reflected. In what follows the above mentioned specialists would be engaged in rehabilitation work with children with disabilities.

Key words: preparation, specialists, physical education, rehabilitation, limitations in development.

Долинний Юрій Олексійович – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри педагогіки Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. **E-mail:** dya69@mail.ru

Dolinnij Yuriy Oleksijovich – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Doctoral Student of the Department of Pedagogics of Glykhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko. **E-mail:** dya69@mail.ru

УДК 37.03

КУЛЬТУРНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ПЛАНЕТАРНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Є. А. Зеленев

Аналізується сутність культурного інтелекту та роль його формування в планетарному вихованні студентської молоді. Стверджується, що культурний інтелект має бути притаманний дійсному інтелігенту. Наводяться риси інтелігентності як мети планетарного виховання.

Ключові слова: культурний інтелект, інтелігент, риси інтелігентності, планетарне виховання, студентська молодь.

Постановка проблеми у загальному огляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Культурний

інтелект визначають як цілісну систему знань і навичок, пов'язаних культурними метакогніціями, що дозволяє людям як адаптуватися до складових доквілля, пов'язаних з культурою, так і впливати на їх формування. Культурний інтелект має три складових: 1) знання про культуру та крос-культурні взаємодії; 2) культурні навички; 3) культурні метакогніції. Центальною тут є ідея про «культурні метакогнітивні здібності», що складаються з двох аспектів. Перший – «культурний метакогнітивний моніторинг» полягає в процесі усвідомлення самого процесу міжкультурної взаємодії. Це глибока саморефлексія, що відбувається з собою і партнером по спілкуванню в ситуації міжкультурної взаємодії. Другий – «культурна метакогнітивна регуляція». Це саморегуляція і контроль когнітивних процесів, а також використання когнітивних стратегій, що забезпечують досягнення необхідних цілей в міжкультурній комунікації.

Взагалі кажучи, інтелект (від лат. intellectus – розуміння, пізнання) – це загальні здібності до пізнання, розуміння і вирішення різноманітних проблем. Поняття інтелект інтегрує в собі всі пізнавальні здібності індивіда: відчуття, сприйняття, пам'ять, уявлення, мислення, уяву.

Згідно академіку М. Мойсєєву інтелект – це, перш за все, цілепокладання, планування ресурсів і побудова стратегії досягнення мети.

Інтелект – це здатність до планування, організації і контролю своєї діяльності по досягненню мети. Інтелект може бути востребуваним тільки в інформаційному просторі. Як відомо, кожен вид діяльності формує свій інформаційний простір. Спосіб утворення його і використання будується за принципами організації інтелекту. Принципи організації вкладення нової інформації в інформаційний простір, способи зберігання і відтворення також відповідають особливостям роботи інтелекту, а саме – організації пам'яті. Тому інформаційний простір є і інтелектуальний простір, тому що в ньому вже закладені принципи планування, організації, використання і поетапного контролю для досягнення мети.

Суттєвими якостями людського інтелекту є допитливість і глибина розуму, його гнучкість і рухливість, логічність і доказовість. Розберемося в цьому більш детально:

- цікавість – прагнення різнобічно пізнати те чи інше явище в суттєвих відносинах. Ця якість розуму лежить в основі активної пізнавальної діяльності;

- глибина розуму полягає в здатності відокремлювати головне від другорядного, необхідне від випадкового;

- гнучкість і рухливість розуму – здатність людини широко використовувати наявний досвід, оперативно досліджувати предмети в нових зв'язках і відносинах, долати шаблонність мислення;

- логічність мислення характеризується строгою послідовністю міркувань, врахуванням всіх суттєвих сторін в досліджуваному об'єкті, всіх можливих взаємозв'язків;

- доказовість мислення характеризується здатністю використовувати в потрібний момент такі факти, закономірності, які переконують в правильності суджень і висновків;

- критичність мислення передбачає вміння строго оцінювати результати розумової діяльності, піддавати їх критичній оцінці, відкидати неправильне рішення, відмовлятися від розпочатих дій, якщо вони суперечать вимогам завдання;

- широта мислення – здатність охопити питання в цілому, не втрачаючи з уваги вихідних даних відповідної задачі, бачити багатоваріантність у вирішенні проблеми.

Суттєва якість розуму індивіда – передбачення можливих наслідків дій, що ним вживаються, здатність попереджати і уникати непотрібних конфліктів. Однією з основних особливостей розвинутого інтелекту є здатність до інтуїтивного розв'язання складних проблем.

Отже, інтелект – це дуже загальна розумова здатність, яка включає можливість робити висновки, планувати, вирішувати проблеми, абстрактно мислити, розуміти складні ідеї, швидко навчатися на підставі досвіду. Це не просто вивчення книг, вузькі академічні знання або навички проходити тести. Навпаки, інтелект відображає більш широку і глибоку здатність пізнавати навколишній світ, розуміти суть речей і міркувати, що робити в тій чи іншій ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Американський психолог Крістофер Еарлі запропонував поняття культурного інтелекту (CQ - Cultural Intelligence, а дослівно Cultural Quotient) як здатність ефективно взаємодіяти з людьми, які походять з відмінних від суб'єкта культурних середовищ, тобто не тільки здатність розуміти поведінку представників інших культур, а й вміння демонструвати ті поведінкові патерни, які прийняті в тій чи іншій культурі [7].

У підході Еарлі поняття культурного інтелекту розробляється, з одного боку, на основі теоретичної і практичної бази теорій

акультурації, а з іншого – спирається на теорії соціального і емоційного інтелекту. Але якщо соціальний та емоційний інтелект, як стверджує автор концепції, реалізують себе в рамках однієї культури і не застосовні до інших, то культурний інтелект введений як спеціальний когнітивно-поведінковий концепт, який «працює» поза культурних кордонів та «над культурами». Це можливо за рахунок так званого метапізнання – «думок про думки», або знання про когнітивні об'єкти.

Важливе місце в концепції CQ займає проблема вербальної комунікації та мовної компетентності. Мова йде не тільки про володіння мовою, а й про знання таких паралінгвістичних елементів, як тон, темп мови, паузи, а також кінетико-візуальних аспектів (поза, жести, міміка під час розмови), які можуть відрізнятися в різних культурах [4].

Культурний інтелект дозволяє індивіду ефективно функціонувати та досягати суттєвих результатів у різних культурних середовищах. Цей концепт користується популярністю у всьому світі [6].

Культурний інтелект сфокусований на специфічній сфері – культурному оточенні і мотивований реальністю глобалізації (Крістофер Еарлі, Елайн Мосаковски) [7]. Це – специфічна форма інтелекту, що сфокусована на особистісній здатності швидкого сприйняття, розуміння і правильного обґрунтування висновків у ситуаціях культурного різноманіття. Так само як емоційний інтелект (EQ), культурний інтелект (CQ) є комплементарною формою когнітивного інтелекту (IQ), яка може пояснити різноманітність форм стратегій функціонування в новому культурному оточенні.

Зміст культурного інтелекту включають такі компоненти: метакогнітивний (ментальна здатність набувати і розуміти культурні знання), когнітивний (володіння загальними знаннями про культуру), мотиваційний (здатність направляти своє навчання на вивчення і функціонування в крос-культурних ситуаціях) і поведінковий (проявляти відповідні вербальні і невербальні дії в культурно обумовленій взаємодії) компоненти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Культурний інтелект, в свою чергу, є одним з важливих складових планетарного виховання студентської молоді.

Планетарне виховання – це самоорганізований педагогічний процес культурної ідентифікації, соціалізації, духовного розвитку особистості студента, що має екологічний, креативний, діалектичний, інтегральний характер, спрямований на виховання інтелігентної,

ноосферної духовної особистості фахівця, здатного до прийняття відповідальних рішень з урахуванням інтересів всього людства, на основі нелінійного, синергетичного мислення. Крім того, це – створення умов для самовиховання, самовдосконалення особистості студента, вектор якого спрямований на усвідомлення людини себе як частки людства, сприйняття його проблем як своїх власних.

Формулювання цілей статті. Дана наукова розвідка присвячена з'ясуванню місця і ролі культурного інтелекту у планетарному вихованні майбутніх висококваліфікованих фахівців – інтелектуальної еліти суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Використання культурологічного підходу до проблеми планетарного виховання студентської молоді і місця в цьому процесі формування культурного інтелекту особистості передбачає педагогічний аналіз поняття «культура», яке в цьому підході є провідним. Одним з завдань такого аналізу ми вважаємо педагогічну інтерпретацію цього поняття і визначення принаймні його робочої дефініції.

Існує безліч визначень поняття культури в залежності від того, який предмет вивчення має та чи інша наука та які конкретні задачі вирішує те чи інше дослідження.

Вдавшись до педагогічного аналізу поняття «культура», ми виходили з таких загальних методологічних положень:

- культура має динамічний характер і зміст її розкривається в процесі її розвитку;

- всі культурні явища так чи інакше зв'язані між собою, і для того, щоб зрозуміти їх сутність необхідно розглядати ці явища з різних сторін, враховуючи цілісний характер культури;

- взаємопов'язаність і взаємообумовленість розвитку людини (беручи ширше – людства) і розвитку культури. Культура без людини і людства не існує, але, в свою чергу, неможливо собі уявити існування людини і людства без бодай якої-небудь культури;

- тісний взаємозв'язок культури й виховання людини детермінує їх вплив у всіх сферах людської життєдіяльності. Культура є умовою для розвитку виховання, виховання є умовою для розвитку культури;

- культури різних націй і народів мають схожі структуру, функції, канали розповсюдження і впливу на людей, що несе в собі потенційну можливість розвитку їх в єдину загальнопланетарну культуру, або принаймні певних елементів її.

Ми визначаємо культуру в самому загальному вигляді як базову характеристику людини, що виявляється в трьох головних проявах її життєдіяльності: матеріальному (предметному), соціальному та духовному просторах. На наш погляд, таке визначення культури відображає педагогічне розуміння цього феномену і дає можливість застосування культурологічного підходу до вивчення проблем формування культурного інтелекту як складової планетарного виховання студентської молоді.

Високий рівень культурного інтелекту, як і інформаційної культури має характеризувати інтелектуальну еліту майбутньої планетарної цивілізації. Адже в умовах глобалізації, все більш тісної взаємодії представників різних (часто з протилежними світоглядними установками) культур актуалізується здатність інтелектуальної еліти суспільства до не тільки розуміння культурних доміант партнера по взаємодії, але й уміння досягати своєї мети в різних культурних просторах, використовуючи саме ці культурні доміанти.

Вже зараз в університетських аудиторіях формується така еліта. Це сьогоднішні студенти. І від того, якого гатунку буде сформований їхній культурний інтелект, залежить якість рішень, що будуть ними ухвалюватися, коли вони ввійдуть до активного професійного життя.

Ми вважаємо, що високий рівень культурного інтелекту є однією з головних ознак інтелігентності, яка, в свою чергу, є однією з цілей планетарного виховання студентської молоді.

Видатний вчений Д. Лихачов вважав, що інтелігент – це представник професії, пов'язаної з розумовою працею (інженер, лікар, вчений, художник, письменник), і людина, що має розумову порядність [2]. Як відомо, структура свідомості і система цінностей дійсної інтелігенції діаметрально протилежна фанатизму, догматизму й екстремізму.

Вся історія людства свідчить про те, що освіта є тільки компонентом культури і що виживання людства залежить не від рівня його освіченості і способу використання здобутих знань, а від тих ціннісних установок, які визначають вектор практичного використання цих знань, інакше кажучи – від характеру і типу культури, що складається. І звідси витікає, що в школі (тим більше у вищій) потрібно бачити не вдосконалений «механізм освіти», а повноцінний «інститут культури», здатний формувати не тільки освічених, але повноцінно культурних людей. Таким чином, застосування культурологічного підходу до проблем освіти і виховання студентської молоді показує потенціал і перспективу розвитку навчально-виховного процесу ВНЗ, а

також напрямком цього розвитку – гуманізації, олюднення педагогічного процесу, заміну знанієвої парадигми на культуротворчу.

В інтелігенції, на думку М. Кагана, високий інтелектуальний потенціал виявився міцно зчепленим з потенціалом етичним, знання світу у неї сполучалося з самопізнанням і самооцінкою, які поширювали критичне ставлення до існуючого на власну поведінку, і тим самим зливали раціональну рефлексію з тією формою емоційної рефлексії, яка іменується в етиці совістю [1].

Г. Померанц висловлює майже такі самі думки, розмірковуючи про відмінність інтелігента від інтелектуала. Він вважає, що ця відмінність полягає у відчутті тривоги, відчутті що світ в кризі, що все порушено, і ти покликаний якимось цю справу виправити – це ось те, що складає відмінність інтелігента від інтелектуала. Інтелектуал знає, що його справа – займатися своєю професією [3].

З погляду формальної логіки, виходить, що всякий інтелігент є інтелектуал, але не всякий інтелектуал є інтелігент. Дослідники роблять висновок, що на пострадянському просторі розвивається шар антимещанські орієнтованих інтелектуалів, а збільшується частка інтелектуалів з міщанською, науково кажучи утилітарною орієнтацією [5].

Видатний російський вчений Д. Лихачов вважав, що основний принцип інтелігентності – інтелектуальна свобода, – свобода як етична категорія. Не вільна інтелігентна людина тільки від своєї совісті і від своєї думки [2].

Таким чином, сутність і мета планетарного виховання – формувати ціннісну планетарну свідомість особистості, фундамент якої буде не раціональний, а емоційний, бо цінності – і етичні, і релігійні, і політичні, і естетичні, і екзистенціальні, і художні – переживаються, і лише пережитими стають стимулами поведінки, що спирається на знання.

Гносеологічним фундаментом інтелігентності, на думку М. Кагана, в наш час є гуманітарні знання, що необхідні кожній людині з вищою освітою незалежно від профілю навчання. Причому вони необхідні не професійно, а екзистенційно, тому, що здатні спрямовувати всю її життєдіяльність, її соціальну активність, її спілкування з іншими людьми і на користь людини як індивіда, і як члена соціально-етнічної чи статеві-вікової групи, і на користь всього людства.

Наш аналіз наукових уявлень про сутність інтелігентності та роль інтелігенції в суспільстві дозволяє коротко сформулювати основні риси

інтелігентності:

- свідомо соціальна та планетарна відповідальність;
 - суспільно і планетарно значуща мотивація своїх професійних дій;
 - етична відповідальність за отримання і трансляцію духовних загальнолюдських цінностей;
 - масштабність соціально-цільових установок і професійних інтересів;
 - планетарна свідомість, відсутність елементів станової замкнутості, провінційності мислення;
 - потреба у виробленні особистісного ставлення до соціально-значущих подій та явищ, що впливають на долю людства;
 - чуйне, уважне ставлення до оточення, здатність до емпатії, прагнення зрозуміти позицію партнера по спілкуванню, мотиви його дій та вчинків, розвинена саморефлексія;
 - контактність, уміння спілкуватися з людьми різного соціального походження та інтелектуального розвитку, різної культурної і національної ідентифікації, різних світоглядів та ідеологічних установок;
 - постійне прагнення до етичного, духовного, культурного, професійного самовдосконалення;
 - креативність як спосіб життя, прагнення оптимально реалізувати не тільки свій творчий потенціал, але й потреба до залучення до творчості оточення (зараження творчістю). Здатність і потреба вести творчий пошук в будь-яких умовах і досягати конкретного результату.
- Високий рівень культурного інтелекту є передумовою для вирішення різноманітних проблем у екологічному, політичному, соціально-економічному, культурному розвитку людства в його поступі до єдиної планетарної цивілізації.
- Задачами культурного інтелекту у складі планетарного виховання виступають наступні:
- забезпечення свідомого прийняття цінностей планетарного виховання на основі проведення інтелектуальних дій (аналізу, синтезу, узагальнення, дедукції та індукції тощо);
 - забезпечення якісного відбору, обробки та використання інформації планетарного характеру з різноманітних джерел;
 - систематизація знань планетарного значення;
 - корекція своїх дій і діяльності у відповідності до аналізу інформації планетарного характеру;

- прогнозування можливих подій планетарного значення;
- запобігання впливу неперевіреної та деструктивної інформації «фейкового» характеру.

Треба зазначити, що один окремо взятий метод чи технологія формування культурного інтелекту студентської молоді не може дати великого ефективного результату. Такий результат може дати тільки використання комплексу таких методів і технологій. Для складання такого комплексу потрібно визначити низку критеріїв, що відповідають загальній меті та завданням формування культурного інтелекту у складі планетарного виховання студентської молоді. Такими критеріями відбору методів і технологій формування культурного інтелекту студентської молоді в складі планетарного виховання можуть виступати:

- спрямованість на формування і розвиток навиків інтелектуальних дій (рецензування, опонування, конспектування, реферування тощо);

- спрямованість на формування основ критичного мислення (дискусії, диспути, опонування, «круглі столи», навчальна полеміка тощо);

- спрямованість на формування і розвиток інтелектуальної творчості («мозковий штурм», різні технології формування творчого мислення тощо);

- спрямованість на формування і розвиток навиків роботи з інформацією (робота в Інтернеті, соціальних мережах, пошук інформації за заданими параметрами тощо).

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, проведений аналіз відносин планетарного виховання студентської молоді та її культурного інтелекту показав, що високий рівень культурного інтелекту майбутніх фахівців є невід'ємною складовою планетарного виховання студентської молоді. В той же час високий рівень культурного інтелекту особистості є й однією з головних умов ефективного планетарного виховання майбутньої інтелектуальної еліти суспільства, запорукою свідомого прийняття нею загальнолюдських планетарних цінностей, ухвалення рішень і діяльності, що відповідає гуманістичному вектору розвитку людської цивілізації.

Література

1. Каган М.С. Воспроизводство российской интеллигенции как педагогическая проблема. Точка доступа: http://anthropology.ru/ru/texts/kagan/repr_1.html
2. Лихачов Д.С. О русской интеллигенции. Письмо в редакцию // Новый мир. – 1993. – №2. – С. 3-9.
3. Померанц Г.С. Лекция «Интеллигенция, интеллигенты и интеллигентность». Точка доступа: <http://www.youth.yabloko.ru/future/intel.html>
4. Тетерина М.В. Культурный интеллект как инструмент измерения «глокальной» идентичности. Точка доступа: <http://www.sudexp.org/publ/41-1-0-1750>
5. Яркова Е.Н. Утилитаризм как тип культуры: концептуальные параметры и специфика России /Е.Н. Яркова. – Новосибирск: Сибирский хронограф, 2001. – 392 с.
6. Buko S., Johnson B., Cultural Intelligence Scale (CQS): testing cross-cultural transferability of CQS in Ukraine. Study of Changing Societies: Comparative and Interdisciplinary Focus. 4(10) 2013
7. Christopher Earley and Elaine Mosakowski. Cultural intelligence <http://acgmoscow.com/media/1819/cultural%20intelligence.pdf>

КУЛЬТУРНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПЛАНЕТАРНОГО ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

Е.А. Зеленев

Анализируется сущность культурного интеллекта и роль его формирования в планетарном воспитании студенческой молодежи. Утверждается, что культурный интеллект должен быть присущ настоящим интеллектуалам. Приводятся черты интеллигентности как цели планетарного воспитания.

Ключевые слова: культурный интеллект, интеллигент, черты интеллигентности, планетарное воспитание, студенческая молодежь.

CULTURAL INTELLIGENCE AS A PART OF PLANETARY EDUCATION OF STUDENTS

E.A. Zelenov

In the article the essence of cultural intelligence and its role in the formation of planetary education of students are analyzed. It is argued that cultural intelligence should be inherent in real intellectuals. The author defines the traits of intelligence as the goal of planetary education.

Keywords: *cultural intelligence, intellectual, traits of intelligence, planetary education, students.*

Зеленов Є.А. – докт. пед. наук., професор кафедри педагогіки СНУ ім. Володимира Даля (м. Сєвєродонецьк, Україна). E-mail: olmer54@mail.ru

Zelenov E.A. – Doctor of Pedagogical Sciences, associate professor, professor of the Chair of Pedagogics, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University. E-mail: olmer54@mail.ru

УДК 141.7

ЗАРОДЖЕННЯ ОСВІТНІХ СИСТЕМ ПІД ВПЛИВОМ АГРАРНОЇ І ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ХВИЛЬ

В. І. Зінкевич

У статті здійснено спробу дослідження проблеми зародження освітніх систем на основі цивілізаційного підходу. Вияснено складності і суперечності процесу зародження освітніх систем в Україні на різних етапах її цивілізаційного розвитку.

Ключові слова: *освітні системи, глобалізаційні хвилі, освітня парадигма, цивілізаційний підхід, релігійна філософія.*

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси, які охопили всі ланки людської цивілізації, не обійшли стороною і освіту. Особливого сенсу і змісту набуває ціннісно-світоглядне ставлення людини до світу і самої себе в освіті. Її головними завданнями виступає розвиток всебічно розвиненої особистості, тобто з світоглядом, який забезпечує гармонійну взаємодію людини з іншими людьми, суспільством та природою. Проблеми, підняті філософією освіти, а саме: гуманістичне спрямування освіти, формування всебічно розвиненої людини, поєднання інтересів особистості із загальними цінностями та інтересами, стали реальністю нашого сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження освіти як соціального інституту пов'язано з аналізом широкого кола наукових проблем. Аналіз проблем, пов'язаних із цивілізаційним розвитком, містяться у працях зарубіжних дослідників (А. Тойнбі, Ф. Броделя, Д. Белла, Е. Тоффлера), російських вчених (О.І. Майзеля,

В.Г. Марахова, М.П. Мчедлова, В.С. Семенова, А.Д. Урсула, Ю.В. Яковця та ін.) та українських вчених (В.П. Андрущенко, В.П. Беха, М.Г. Кириченко, М.І. Михальченко, В.С. Пазенка та ін.). У їх дослідженнях стверджується, що цивілізація являє собою соціальну, засновану на загальних принципах форму організації життя людей. Початок становлення цивілізації науковці пов'язують із технологічною (неолітичною) революцією, які і в подальшому впливали на суспільний розвиток, окреслюючи той чи інший етап цивілізаційного розвитку, який характеризувався певними політичними, соціально-економічними та культурними відносинами.

Дослідженню освіти як соціального інституту присвячені праці В.Г. Афанасьєвої, Г.М. Волкова, В.О. Дмитриєнка, В.С. Нечаєва, В.О. Огнев'юка, Г.І. Волинка, В.І. Воловика, В.С. Журавського та ін. У них освіта аналізується як система, що має внутрішню будову, а також органічну цілісність, показується вплив на різні сторони соціального життя, на формування особистості.

Так, В.П. Андрущенко, В.П. Бех, В.Г. Кремінь, М.І. Михальченко, В.С. Стьопін розглядають застосування соціальної інформації в освіті та науці з погляду сучасної соціальної філософії і її трансформації на рівні знання, духовно-ціннісного досвіду людства, нації, особистості [1].

Разом з тим, поза увагою вчених продовжує залишатися коло проблем, пов'язаних із впливом на ці процеси політичних, економічних і культурних глобалізаційних хвиль, які супроводжували Україну протягом усієї історії, що, в свою чергу, вплинуло і на формування освітніх систем, які вбирали в себе як національні, так і загальнолюдські цінності.

Дослідження цієї проблеми на основі цивілізаційного підходу, на нашу думку, має вагоме як загальнотеоретичне, так і прикладне значення. Адже виявлення складностей і суперечностей процесу формування освітніх систем на різних етапах цивілізаційного розвитку можуть допомогти філософам, соціологам, педагогам глибше збагнути сучасні проблеми філософії освіти, посприяти розробці нових концептуальних основ даної дисципліни, знайти своє особливе місце в оптимізації вирішення проблем сучасності, пов'язаних з інтегративним розвитком цивілізації та глобальними проблемами, які гостро проявилися на рубежі ХХ та ХХІ століття.

Таким чином, враховуючи вище зазначене, актуальність обраної теми полягає у недостатньому вивченні впливів політичних,